

ÆNDRING AF RAMMEMÅL

Forfatteren valgte at skifte rammemål til Langstroth. Læs her hvordan han lavede en midlertidig tilpasning af Langstroth-staderne, så de eksisterende rammemål passede ind, indtil bierne kommer helt over på Langstrothrammerne.

Af
Nicolaj Wium

Fotos af
forfatteren.

Når vi taler om at konvertere, er det som regel lånene i vores faste ejendom. Vi konverterer for at gøre det billigere/nemmere. I år har jeg konverteret mange "ejendomme", nemlig adskillige bihuse eller bistader.

Jeg har nu været biavler i nogle år med det populære rammemål 12x10. Da jeg gerne ville udvide bedriften, skulle dette være så rationelt som muligt. Jeg har set biavlere med mange stader og med tre forskellige rammemål, hvor ikke engang 12x10 var helt det samme.

BESLUTNINGEN

Arbejdet med at konvertere var meget tidskrævende. Efter at have læst mange

artikler på internettet og efter at have konsulteret erhvervsbiavlere og erfarne biavlere besluttede jeg mig for at satse på Langstroth (LS).

Hvad gør man så, når man står med nye LS-stader i helstøbt styropor? Og hverken LavNormal (LN) eller 12x10 passer!

HVORDAN GØR MAN?

Jeg var i foråret ude og hente et par sværme, og så er en indflytning meget enkel. Alle bierne hældes ned i det nye stade med lutter kunsttavler. Samtidig blev der sat en solid skive Apifonda i den ene side. Alle-rede et døgn efter var bierne startet på at udbygge tavlerne og hente pollen og

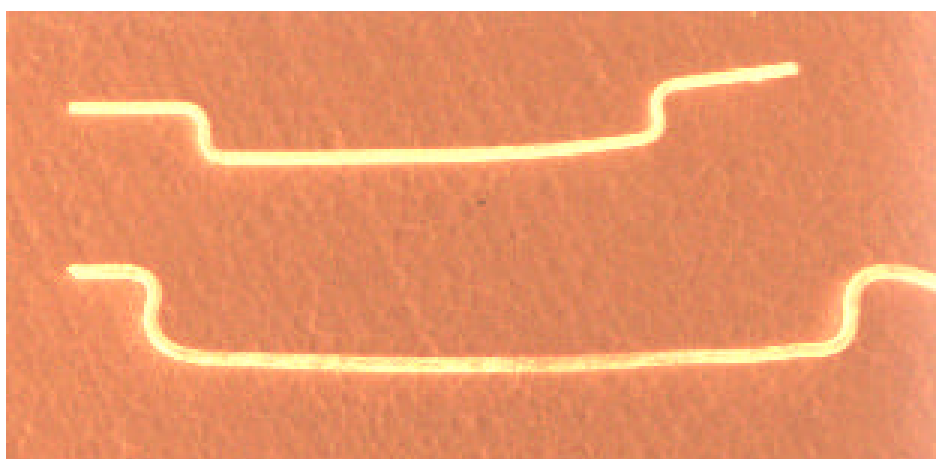
nektar. Den anden sværm fik samme behandling, dog var denne sværm ikke så stor, så flyvespalten blev indskrænket.

Men hvad så, når man står med et 12x10 eller LN stade og vil have flyttet bierne over i de nye LS stader? Jeg har prøvet flere forskellige flytninger:

FRA EN TVILLING 12X10 TIL LS

Familierne bestod hver af 5 tavler og en fodertaske. Der var så meget krudt i dronningerne, at der efter 6 uger var bier nok til to hele stader. Den ene fik lov til at blive tilbage i stadet, mens den anden skulle over i LS stadet.

Målene (i mm) for rammetyperne 12x10, LN og LS					
Rammetype	Udvendig bredde	Udvendig højde	Indvendig bredde	Indvendig højde	Bærelistens længde
12x10	326	282	306	262	356
LN	366	222	346	202	396
LS	448	232	428	202	480

Bærebøjler af kobbertråd.

JUSTERING AF HØJDEN

For at 12x10 rammerne, i højden, kunne være i LS magasinet var det nødvendigt at hæve magasinet 45 mm. Heldigvis er en høvlet kvadratisk liste med målet 45x45 mm standard hos en trælasthandel.

Der skal bruges 4 stykker á 460 mm. Disse fire stykker placeres mellem bunden og det første magasin på LS stedet. Således passer højden.

JUSTERING AF BREDDEN

Men bredden af 12x10 rammerne passer heller ikke med LS rammerne. Jeg bukkede nu et stykke kobbertråd (tidligere el-luftledning), diameter 5 mm, til en bærebøjle.

Med et ca. 230 mm langt stykke kobbertråd gjordes følgende: 15 mm fra hver ende blev der lavet et 90° nedbuk i længden 10 mm og dernæst endnu et buk på 90° til et vandret stykke i længden af fem rammers bredde, nemlig 180 mm.

De 15 mm lange ender lægges ovenpå to LS rammer, og på denne måde hænger de fem 12x10 ram-

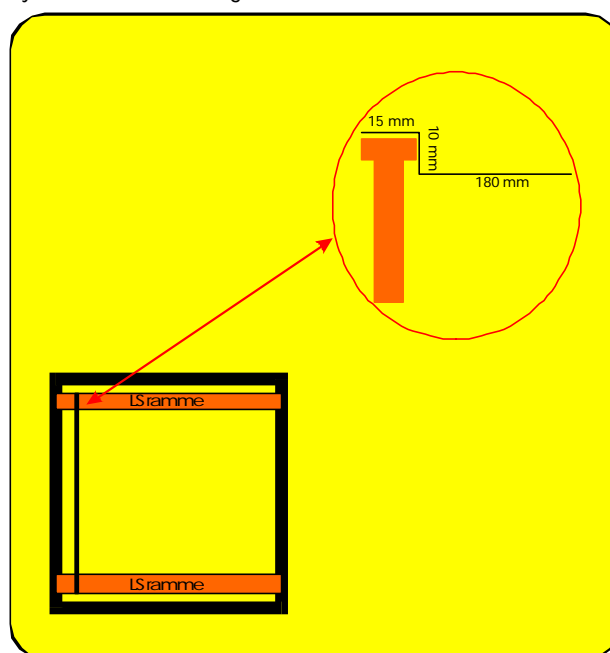
mer pænt mellem de nye LS rammer (se tegning 1).

For at undgå, at bierne skulle lave vildbyg i hullet bag 12x10 tavlerne, lavede jeg en blok af let styroporskum. Af en plade på 20 mm tykkelse skæres 6 stykker i størrelsen 190 x 280 mm. Disse stykker blev limet sammen med tyndt brunt pakketape til en blok, der blev sat ned bag de fem 12x10 rammer. Endelig en dækplade og et låg.

De fem 12x10 tavler blev forsigtigt sat over i det nye LS stade; dronningen

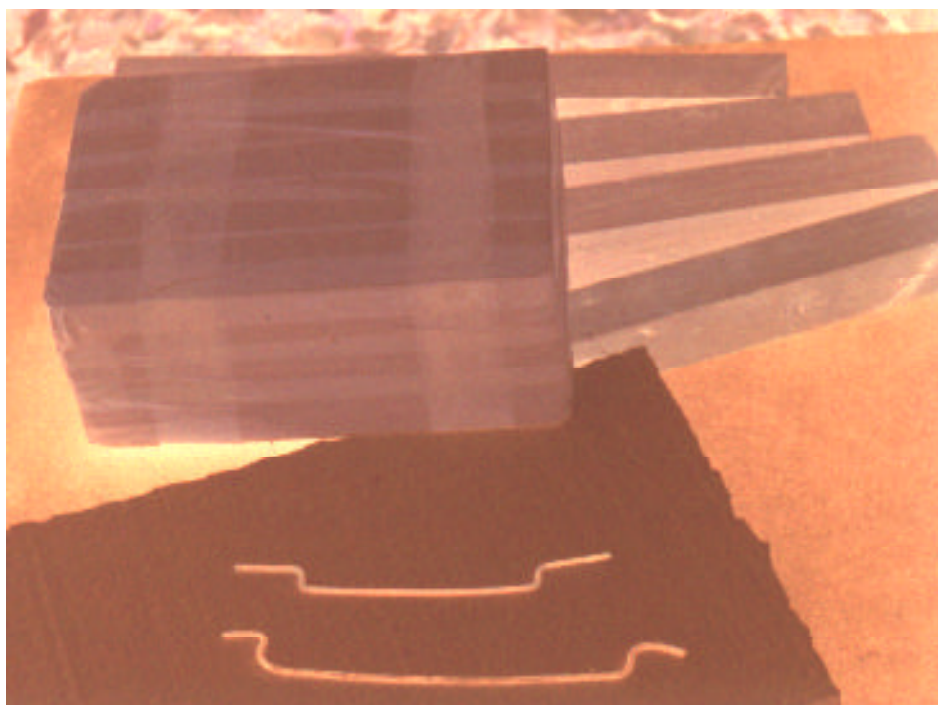
var med! De resterende bier blev fejlet med, og endelig fik de en skive Apifonda i den ene side. Dagen efter var bierne begyndt at udbygge LS tavlerne.

Til næste år kan man så vælge at rykke 12x10 rammerne ud til siderne med bøjlesystemet eller at få dronningen op i første magasin ved ikke at bruge dronningegitter, når magasinet sættes på. Når dronningen er igang i øverste magasin, byttes rundt på magasinerne, og der isættes dronningegitter. Så bli-

Tegning 1. Her ses hvordan man laver en bærebøjle. Bærebøjlen gør at man kan have 12x10 rammer i et LS stade.

**Bærebøjler,
højdeklods-
er og styro-
porklods.**

ver de "gamle" 12x10 tavler fjernet ved første honninghøst, trælisterne fjernes også, og familien er nu i fuld funktion i et LS stade.

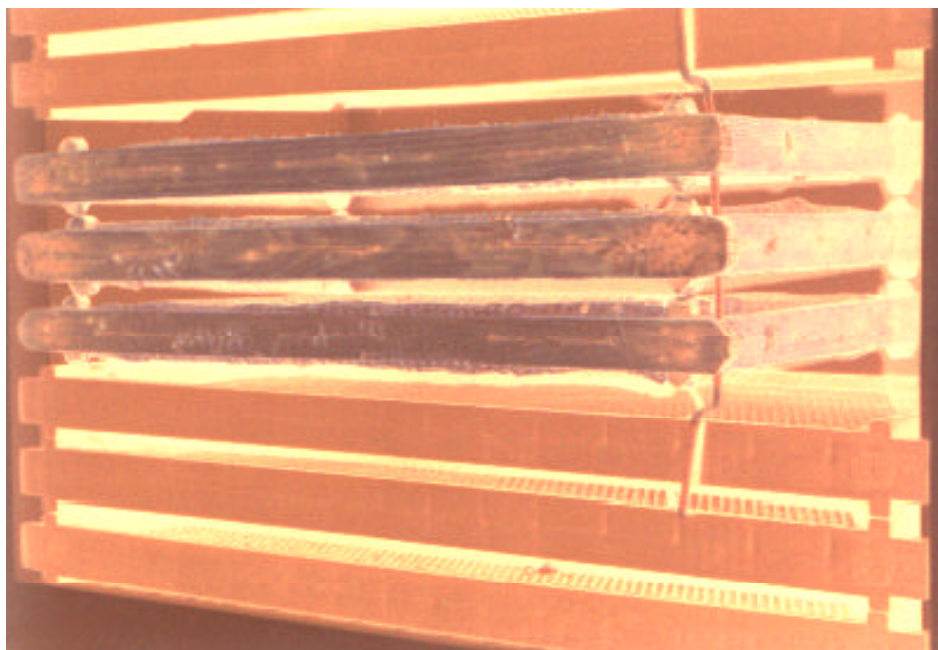
FRA ET 12X10 TRUG- STADE TIL LS

Et helt 12x10 stade kan også flyttes over i et LS

stade. Igen skal man bruge fire stykker høvlet liste 45 x 45 mm i længden 460 mm. Disse placeres mellem bunden og nederste magasin-kasse. På siderne inde i LS stadet sættes to stykker 18 mm tykt krydsfinér i størrelsen 460 x 275 mm. Disse to stykker skrues fast på de to

stykker 45x45 mm liste i siderne. 12x10 rammerne hænges nu ned i LS stadet, hvor de hviler på toppen af krydsfinérpladerne. Endelig dækplade og låg, og familien er i funktion. Næste år laves ombygningen med magasiner som ovenfor beskrevet, hvor så første hon-

**Bærebøjle
i funktion.**

ninghøst bliver i 12x10 rammerne.

STYROPOR I SIDERNE

I stedet for krydsfineren på siderne har jeg også lavet et stade med 20 mm styroporplade i siderne. Her er styroporen ikke stærk nok til at bære 12x10 rammerne, hvorfor jeg i hver side satte en stålstang (6 mm i diameter) med længden 485 mm til at bære rammerne. Der skal en lille træklods i ved hver ende af stålstangen for at forhindre denne i at rulle udad. Magasinombytning igen som ovenstående.

FRA LN TIL LS

Konverteringen fra LN til LS er næsten det letteste!

I LS stadet er der plads til 10 rammer. 8 rammer LN kan placeres mellem 2 LS rammer. De 2 LS rammer skal holde en bøjle. Rammerne har samme højde, så en kobberbøjle til bæring af 8 LN rammer blev indsat.

Bagved LN rammerne placeres en styroporklods til at fylde hulrummet op. Denne metode brugte jeg

også ved 3 rammers LN småfamilier med ny dronning. En solid skive Apifonda i den ene side at stadet sætter godt skub i udbygningen. Til næste år kan man så lade LN rammerne glide ud til den ene side og høste dem med noget honning, eller man kan bruge magasinomsiftningen som ovenfor beskrevet.

RAMMER

For at lette det fremtidige arbejde bruger jeg plastrammer af mærket Pierco. Jeg har valgt dem sorte.

For at hjælpe bierne igang med udbygningen, prøvede jeg at pensle nogle af rammerne med smeltet voks (renset skrælle voks); men det syntes ikke at have den store indflydelse. Heller ikke pensling med koncentreret sukkeropløsning syntes at hjælpe. Dronningerne løb rundt og lagde æg direkte på plasten – i de forstøbte sekskantede huller – og det så ud som om, at bierne løb i hælene på dronningen for at bygge vokssiderne op.

INDVINTRING

Indvintringen i LS staderne er gået fint. Apifondaen er hentet ned og sidder nu i tykke bræmmer rundt på tavlerne. Jeg placerede et tomt magasin over bierne, trak dækpladen 10 cm tilbage og placerede Apifondaen forrest i stadet, ovenpå rammerne. Undervejs sad der mange bier i det tomme magasin; men sukkeret blev hentet ned i rammerne uden vildbyg i det tomme magasin på toppen. Efter 3 – 4 uger kunne den tomme blå pose fjernes og dækpladen skubbes frem på plads.

EFTERSKRIFT

Min kære kone går fuldt ind for en forenklet drift. Der er bare lige det ved det, at hun synes, de nye styroporstader er ustyrligt grimme! Så de skal bestemte ikke stå, hvor man kan se dem inde fra huset. Løsningen bliver nok, at de "hyggelige" trugstader bygges om fra 12x10 til LS, herom på et senere tidspunkt.

*Indvendig
beklædning
med
krydsfinér.*